

RAPPORTAGE

(VERKENNEND) ONDERZOEK VRIJGEVESTIGDE JEUGDHULPAANBIEDERS IN DE JEUGDWET

KLANT	Ministerie van VWS
AUTEUR(S)	Nienke Bilo, Annemarie van der Meer
DATUM	25 oktober 2019
VERSIE	3.0/jve

jeugdsector, maar ook het 'programma *Arbeid in Zorg en Welzijn (AZW)*' en onderzoeken die het Capaciteitsorgaan in het kader van de ramingen voor de ggz-beroepen uitvoert.

1.2 Onderzoeksvraag / scope onderzoek

De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt: *Hoe ziet de arbeidsmarkt van vrijgevestigde BIG- en SKJ-geregistreerde jeugdhulpaanbieders er (in kwantitatieve zin) uit in de jaren 2016, 2017 en 2018? Hierbij uitgaande van jeugdhulpaanbieders die zorg leveren aan kinderen tot 18 jaar.*

Aandachtspunten bij deze hoofdvraag zijn: de eventuele groei of afname van de betreffende populatie, de beroepsregistraties van de betreffende populatie, leeftijd van de betreffende populatie en de geografische gegevens op praktijkniveau van de betreffende populatie. Het gaat hierbij om zorg die vergoed wordt door gemeenten. Daarnaast is de beantwoording van de motie breder getrokken, namelijk ook de (ortho)pedagogen zijn meegenomen in het onderzoek en de uitkomsten hebben betrekking op de jeugdhulp en niet uitsluitend op de jeugd-ggz.

Vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders zijn solistisch werkende zorgaanbieders, of zij zijn werkzaam in een kleine groepspraktijk.

1.3 Onderzoeksaanpak

Voor de uitvoering van het onderzoek stelde Significant Public een onderzoeksmethodiek op. Het betreft een kwantitatief onderzoek waarbij data ontsloten en gecombineerd is uit verschillende bronnen. De scope van het onderzoek was gericht op kwantitatieve gegevens; het doen van kwalitatieve uitspraken behoorde niet tot de scope van het onderzoek.

De onderzoeksmethodiek kent een aantal beperkingen. In de disclaimer op pagina zes leest u hier meer over.

Om de hoofdvraag te beantwoorden is een interactief dashboard opgesteld waarin de onderzoeksresultaten visueel zijn weergegeven. De gebruikte onderzoeksmethodiek is reproduceerbaar. Data over het jaar 2019 en toekomstige jaren kunnen op eenvoudige wijze toegevoegd worden in het dashboard. Om de data beter te kunnen duiden, bevelen wij aan om de beperkingen - die beschreven staan in de disclaimer op pagina zes - te verhelderen en oplossingen hiervoor te realiseren.

Voor de geestelijke gezondheidszorg met betrekking tot jeugdigen geldt dat er twee soorten registraties gehanteerd worden, namelijk de registratie in het AGB-register en de registratie in het SKJ-register. In het AGB-register zijn de ggz-beroepen met een BIG-registratie en een beperkt aantal SKJ-beroepen geregistreerd. In het SKJ-register zijn aanbieders geregistreerd die uitsluitend werkzaam zijn in de jeugdhulp. In het SKJ-register kunnen aanbieders staan die ook al in het BIG-register zijn geregistreerd.

De aanpak van het kwantitatieve onderzoek bestaat uit een data-analyse gebaseerd op verschillende bronnen. Hierbij is data van de bronnen Vektis en CBS met elkaar gekoppeld.

De aanpak bestaat uit de volgende stappen:

1. Gegevens uit de database van AGB-codes van Vektis. Op basis van de unieke AGB-code is de beroepsregistratie, of men werkzaam is als vrijgevestigde of in een instelling, de leeftijd en de praktijkplaats van de vrijgevestigde aanbieders af te leiden. Het betreft aanbieders die

---

Een Algemeen GegevensBeheercode (AGB-code) is een landelijke code waarmee de zorgaanbieder kan worden geïdentificeerd. Met deze unieke code staan zorgaanbieders geregistreerd in een landelijke database. Dit systeem wordt beheerd door organisatie Vektis.

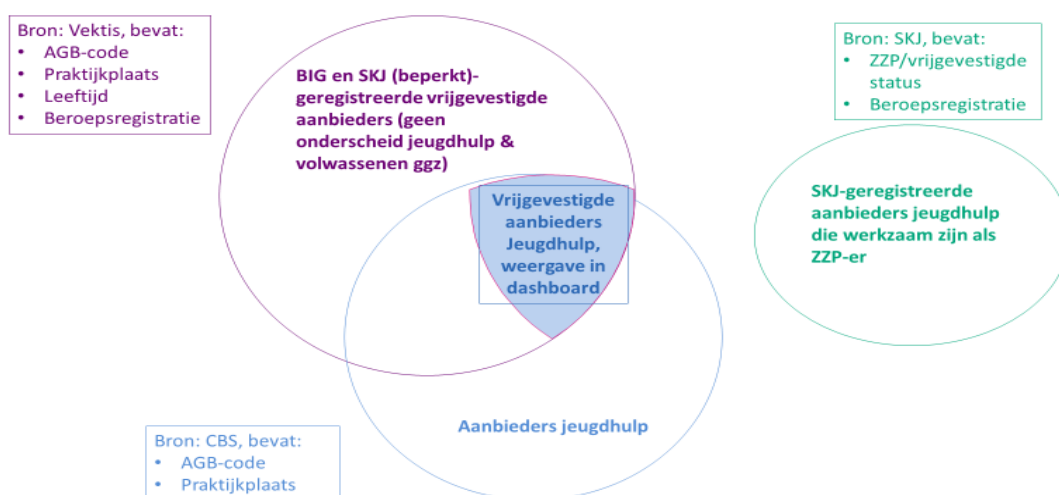
werkzaam zijn in zowel de Zorgverzekeringswet (volwassenen ggz) als de Jeugdwet.
Zie bijlage A voor de lijst van specifieke AGB-codes van vrijgevestigden.

2. Peildatumgegevens uit de database van SKJ over het aantal SKJ-geregistreerde zorgaanbieders die vrijgevestigd werken. Deze gegevens zijn niet betrokken in het dashboard, omdat in het SKJ-register uitsluitend de aantallen in totalen per SKJ-registratieniveau kenbaar zijn en gegevens over leeftijd en praktijkplaats onbekend zijn.

Zie bijlage B voor de aantallen gebaseerd op basis van een peildatum.

3. De AGB-codes van Vektis zijn verrijkt met data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Halfjaarlijks zijn alle jeugdhulpaanbieders verplicht data aan te leveren aan het CBS. Zij doen dit op basis van de AGB-code en naw-gegevens van de praktijk. De verrijking van deze data houdt in dat data waar zowel gegevens van bekend zijn bij het CBS als bij Vektis, het dan om een vrijgevestigde jeugdhulpaanbieder betreft. De verrijking is gerealiseerd door een koppeling tussen de AGB-code en de praktijk. Op die manier ontstaat een bestand met uitsluitend vrijgevestigde BIG-geregistreerde en SKJ-geregistreerde jeugdhulpaanbieders werkzaam in de Jeugdwet. Kortom, de gegevens voor dit onderzoek zijn ontleend aan CBS, maar om te weten wie vrijgevestigd zijn, is gebruik gemaakt van achtergrondgegevens Vektis.

Deze onderzoeksmethodiek is in onderstaand schema weergegeven.

Tabel 1: weergave onderzoeksmethodiek. Het blauwe vlak is de bron van het dashboard waarin de uitkomsten van dit onderzoek zijn weergegeven.

Voor een drietal beroepen geldt dat de onderzoeksmethodiek geen gegevens opleverde. Het gaat om de volgende beroepen:

- i. De klinisch neuropsycholoog;
- ii. De kinder- en jeugdpsycholoog postmasterniveau SKJ;
- iii. De orthopedagoog postmaster SKJ.

Oorzaak hiervan kan zijn dan de n te klein is (tien of minder aanbieders), dat er geen zorgaanbieders zijn met deze AGB-registraties of dat zij niet werkzaam zijn in de Jeugdwet.

Echter, het SKJ meldt wel registraties van de vrijgevestigde kinder- en jeugdpsychologen postmasterniveau en orthopedagogen postmasterniveau, respectievelijk 102 en 126 (zie bijlage B).

1.4 Dashboard met resultaten

De onderzoeksresultaten zijn in een interactief dashboard gepresenteerd en zijn raadpleegbaar via de url:

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMTM5ZDA2MTItNzM1NC00NzllLWE4ZmUtMTcyOGY1YWYxZmU5liwidCI6IjE5ODMyYzJhLTNiMGUtNGJlMy1iMWQ5LThtINT1ZmE0MjQ4MSIsImMiOiI9>

Het dashboard geeft een landelijk beeld van het aantal vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders over de jaren 2016, 2017 en 2018, gebaseerd op de gebruikte onderzoeksmethodiek. Ook maakt het dashboard inzichtelijk welke beroepsregistraties de vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders hebben en in welke leeftijdscategorie zij vallen. Daarnaast worden de cijfers ook getoond op provinciaal, jeugdzorg- en gemeentelijk niveau.

De weergave in het dashboard is gebaseerd op 'tien of minder aanbieders per adres', omdat dat de meest aannemelijke grens is waarbij nog sprake is van een vrijgevestigde praktijk. Alle aantallen in dit onderzoek zijn afgerond op vijftallen.

Leeswijzer dashboard

Als voorbeeld hoe het dashboard te interpreteren, volgt onderstaand stapsgewijs een leeswijzer, gebaseerd op de registratie gezondheidszorgpsycholoog per 2018.

Stap 1: pagina 1, op de openingpagina van het dashboard zijn op de pagina links bovenaan de totalen van de aantallen vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders per onderzocht jaar weergegeven.

Stap 2: in de tabel daaronder wordt de ontwikkeling per beroep of registratie weergegeven. Door de vakjes 2016 en 2018 aan te vinken wordt bijvoorbeeld zichtbaar dat in de jaren 2016 en 2018 een afname plaatsvond in het aantal vrijgevestigde gz-psychologen. Het aantal registraties wordt getoond door met de muis op de lijn te staan. In de rechter tabel onder op deze pagina is de leeftijdscategorie van het gekozen beroep / registratie weergegeven.

Stap 3: de bovenste tabellen op deze pagina geven per jaar de leeftijdscategorieën aan, in aantallen en percentages. Deze zijn weergegeven op basis van ranges. Voor het jaar 2018 geldt bijvoorbeeld dat de meeste vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders (420 in aantal, 26%) in de leeftijdscategorie 50-60 jaar vallen.

Stap 4: in de tabel daaronder zijn per beroepsregistratie de aantallen en percentages weergegeven over 2016, 2017 en 2018. Voor 2018 geldt bijvoorbeeld dat 945 (45%) vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen actief zijn in de Jeugdwet. Deze gegevens worden weergegeven als de muis op het onderdeel gezondheidszorgpsycholoog staat.

Stap 5: pagina 2 'provincie'. Door met de muis op bijvoorbeeld provincie Flevoland te staan, wordt zichtbaar dat in 2018 in totaal twintig vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders actief zijn in deze provincie. Deze pagina is te baseren op 'alle', dan betreft het de aantallen vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders, of op 'beroep', dit houdt in dat alle beroepsregistraties worden weergegeven. Omdat er dubbelingen zijn in de registraties, vallen de aantallen van de beroepsregistraties hoger uit.

Stap 6: in de middelste rij tabellen op deze pagina zijn de aantallen en percentages te zien per provincie en per beroepsregistratie. Door bovenaan het vakje gezondheidszorgpsycholoog aan te vinken, verschijnen de gegevens over deze registratie. Dan blijkt bijvoorbeeld dat de meeste vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen in het jaar 2018 actief waren in Noord-Brabant (180).

Stap 7: in de onderste tabellen worden de leeftijdscategorieën per provincie en beroepsregistratie weergegeven. De leeftijdscategorie 30-40 jaar is bijvoorbeeld in 2018 de grootste groep vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen in Noord-Brabant.

Stap 8: pagina 3 'jeugd zorg regio'. Door met de muis op bijvoorbeeld de jeugd zorg regio Flevoland te staan, wordt duidelijk dat in 2018 twintig vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders actief waren in deze jeugd zorg regio.

Stap 9: door bovenaan het vakje gezondheidszorgpsycholoog aan te vinken, verschijnt de data over deze beroepsregistratie. In de middelste tabel is het aantal beroepen per jeugd zorg regio weergegeven in aantallen en percentages. In bijvoorbeeld jeugd zorg regio Amsterdam Amstelland blijkt dat in 2018 65 vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen werkzaam zijn.

Stap 10: in de onderste tabel is de leeftijdscategorie per jeugd zorg regio weergegeven in aantallen en percentages.

Stap 11: pagina 4 'gemeenten'. Deze pagina is beperkt gevuld vanwege de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waardoor vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders per registratie of totalen met een n minder dan tien niet weergegeven kunnen worden. Voor bijvoorbeeld het jaar 2018 geldt dat in gemeente Amsterdam 60 vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen werkzaam zijn (43%).

1.5 Disclaimer bij het onderzoek

De toegepaste onderzoeksmethode kent een aantal beperkingen. Voor de interpretatie van de gegevens is het gewenst om kennis te nemen van de volgende beperkingen van het onderzoek:

- a. Per 2016 dienden jeugdhulpaanbieders verplicht halfjaarlijkse data aan te leveren aan CBS. Bekend is dat niet alle jeugdhulpaanbieders deze data-aanlevering in 2016 realiseerden. Dit leidt mogelijk tot registratie-effecten.
- b. Het is mogelijk dat zorgaanbieders zonder AGB-code gegevens aanlever(d)en bij het CBS, terwijl zij wel een AGB-code hebben bij Vektis. Het opnemen van de AGB-code is namelijk niet verplicht in de halfjaarlijkse verplichte aanlevering van data aan het CBS. Hierdoor zijn de aantallen van vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders mogelijk lager dan de werkelijkheid.
- c. Uit de data is niet op te maken of een vrijgevestigde jeugdhulpaanbieder fulltime of parttime werkzaam is. Dit betekent dat daar waar bijvoorbeeld is aangegeven dat er 35 gezondheidszorgpsychologen actief zijn, het niet duidelijk is hoeveel cliënten zij behandelen en wat de capaciteit van deze behandelaren is. Een deel van deze aanbieders kan parttime werkzaam zijn in een vrijgevestigde praktijk. De data geven dan ook geen inzicht in het aantal fte, maar alleen in het aantal personen.
- d. Het is niet uit te sluiten dat het gebruikte databestand dubbelingen van de geregistreerde jeugdhulpaanbieders bevat. Er zijn immers jeugdhulpaanbieders die over meerdere registraties beschikken. Een gezondheidszorgpsycholoog kan naast deze beroepsregistratie ook beschikken over bijvoorbeeld de registratie van psychotherapeut. De gebruikte onderzoeksmethodiek maakte het niet mogelijk om de eventuele dubbelingen te verwijderen.
- e. Het is mogelijk dat de AGB-registratie van Vektis niet correct wordt ingevuld door de zorgaanbieders. Dit is een gegeven waar Vektis geen invloed op heeft. Het is mogelijk dat hierdoor onterecht zorgaanbieders zijn meegenomen als vrijgevestigd. De gebruikte onderzoeksmethodiek kan deze mogelijke incorrecte registratie niet destilleren.

- f. Het interactieve dashboard en de rapportage zijn gebaseerd op aantallen vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders met 'tien of minder aanbieders per adres'. CBS trof ook adressen aan met een hoog aantal vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders. De weergave in het dashboard is daarom gebaseerd op 'tien of minder aanbieders per adres', omdat dat de meest aannemelijke grens is waarbij nog sprake is van een vrijgevestigde praktijk.
- g. Vanwege privacywetgeving zijn uitsluitend op provinciaal, jeugdzorgregio en gemeentelijk niveau de vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders genoemd als meer dan tien vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders actief zijn. Hetzelfde geldt voor de aantallen per beroepsregistratie. Als er bijvoorbeeld minder dan tien vrijgevestigde gezondheidszorgpsychologen (of bijvoorbeeld een combinatie van minder dan tien psychotherapeuten, klinisch psychologen en psychiaters) actief zijn in een jeugdzorgregio, dan kunnen deze vanwege de AVG niet weergegeven worden. Daarnaast zijn alle aantallen in dit onderzoek afgerond op vijftallen.
- h. Vanwege privacywetgeving kunnen uitsluitend gemeenten genoemd worden waar meer dan tien vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders actief zijn. Aangezien voor veel gemeenten geldt dat er minder dan tien vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders actief zijn, is beperkt data beschikbaar op dit niveau.
- i. Vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders die via een pgb werken of uitsluitend behandelen op basis van ouders/verzorgers die de zorg voor hun kind zelf betalen, zijn niet traceerbaar via de onderzoeksmethodiek. Deze groep aanbieders levert geen data aan bij het CBS.

1.6 Begeleiders van het onderzoek en dankzegging

Voor de uitvoering van het onderzoek heeft het ministerie VWS een begeleidingsgroep geïnitieerd. Hierin namen deel: het ministerie van VWS, de Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO), de Landelijke Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen & Psychotherapeuten (LVVP), het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) en Significant Public.

Dit onderzoek was niet mogelijk geweest zonder actieve medewerking van Vektis, SKJ en het CBS. De samenwerking was intensief vanwege het feit dat de onderzoeksmethode zich in een pioniersfase bevond. Ook de betrokkenen van het NVO, de LVVP, het NIP en de NVvP danken wij voor de constructieve wijze van meedenken tijdens het onderzoeksproces. Het ministerie van VWS danken wij voor de fijne samenwerking

Samenvatting onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk hebben wij de onderzoeksresultaten samengevat. De hoofdvraag van het onderzoek luidde: *Hoe ziet de arbeidsmarkt van vrijgevestigde BIG- en SKJ-geregistreerde jeugdhulpaanbieders er (in kwantitatieve zin) uit in de jaren 2016, 2017 en 2018?*

Het antwoord op de hoofdvraag dat volgt uit het onderzoek is als volgt: op basis van de gebruikte onderzoeksmethodiek – en rekening houdend met de beschreven disclaimer - blijkt dat in het jaar 2016 in totaal 1775 BIG- en SKJ-vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders werkzaam waren in de Jeugdwet, in 2017 waren dat er 1715 en in 2018 waren het er 1635. Dat is een totale afname van 140 vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders (8%) over deze jaren. In onderstaande tabel is de afname of groei per onderzochte beroepsregistratie over de onderzocht jaren weergegeven:

Gezondheidszorgpsycholoog eerstelijns	Afname 32%
Gezondheidszorgpsycholoog	Afname 6%
Psychotherapeut	Afname 9%
Klinisch psycholoog	Afname 15%
Psychiater	Afname 6%
SKJ orthopedagoog masterniveau	Groei 8%
SKJ psycholoog masterniveau	Groei 17%

Tabel 2: aantallen groei of afname per beroepsregistratie 2016-2018

De meest voorkomende vrijgevestigde beroepsregistratie in de onderzochte jaren is de gezondheidszorgpsycholoog. De meeste vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders in de onderzochte jaren vallen in de leeftijdscategorie 50-60 jaar.

Meer achtergrond- en detailinformatie is te vinden in het interactieve dashboard

(<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaMTM5ZDA2MTItNzZM1NC00NzIiLWE4ZmUtMTcyOGY1YWYxZmU5IiwidCI6IjE5ODMyYzJhLTNiMGUtNGJlMy1iMWQ5LThtINT1ZmE0MjQ4MSIsImMiOi9>)

Bijlage A: AGB-codes vrijgevestigde GGZ-beroepen

Beroepsregistraties met de onderstaande AGB-codes zijn gebruikt voor dit onderzoek. Deze zijn afkomstig van Vektis.

De betreffende aanbieders zijn allen vrijgevestigd, omdat de betreffende code verwijst naar een vrijgevestigd registratiekenmerk. Aanbieders werkzaam in een instelling hebben een andere AGB-code, met een specifiek instellingskenmerk.

Deze beroepsregistraties betreffen zowel aanbieders werkzaam in de Zorgverzekeringswet als in de Jeugdwet.

9401 Gz-psycholoog, eerstelijns (BIG)
9402 Psychotherapeut (BIG)
9405 Klinisch psycholoog (BIG)
9406 Gz-psycholoog (BIG)
9416 Psycholoog masterniveau (SKJ)
9418 Klinisch neuropsycholoog (BIG)
9420 Orthopedagoog masterniveau (SKJ)
9465 Kinder- en jeugdpsycholoog postmasterniveau (SKJ)
9466 Orthopedagoog postmaster (SKJ)
0329 Psychiater (BIG)

De registratie gezondheidszorgpsycholoog, eerstelijns betreffen gezondheidszorgpsychologen die tevens in het register eerstelijnspsychologie NIP staan ingeschreven. Dit register bestaat nog wel, maar laat een daling in het aantal registraties zien. Veel gezondheidszorgpsychologen kiezen ervoor om zich niet te laten herregistreren, waardoor de aantallen van deze registratie afnemen.

Het betreft zes BIG-geregistreerde beroepen en vier SKJ-geregistreerde beroepen.

Bijlage B: data SKJ-register peildatum juli 2019

Data van het SKJ is op dit moment uitsluitend raadpleegbaar op peildatumniveau. Wellicht dat in de toekomst data door SKJ geleverd kan worden voor onderzoek. In dat geval kunnen de gebruikte parameters (AGB-registratie, leeftijd en praktijkadres) van Vektis ook geleverd worden door het SKJ zodat deze ook gekoppeld kunnen worden aan de CBS-data. Op die manier wordt dan duidelijk wat het aandeel (aantallen, leeftijd, beroepsregistraties en geografische setting) van alle vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders op SKJ-niveau is.

Het SKJ maakt geen onderscheid tussen zelfstandige zonder personeel (zzp) en vrijgevestigde jeugdhulpaanbieders. Het genoemde aantal bevat beide statussen.

In het SKJ zijn in totaal 7322 professionals geregistreerd, waarvan 3978 als zelfstandig werkende (zzp-status en vrijgevestigde status).

Uitgesplitst naar soort registratie gaat het om:

- Jeugdzorgwerkers: 391
- Jeugd- en gezinsprofessionals: 2664
- Psycholoog masterniveau: 247
- Orthopedagoog masterniveau: 448
- Kinder- en jeugdpsychologen postmasterniveau: 102
- Orthopedagogen postmaster: 126

De status zelfstandig werkende kan inhouden dat het een zzp-status betreft en degene op die basis werkzaam is in een vrijgevestigde praktijk of instelling. Vrijgevestigd houdt in dat degene als zelfstandige, of werkzaam in een kleine groepspraktijk, actief is.
